

บันทึก

เรื่อง ทหารี่อำนาจการจับกุม ตรวจสอบผู้กระทำผิดเกี่ยวกับป่าไม้
ในเขตที่ดินหวงห้ามเรือนจำกลางคลองไผ่

กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๙๐๕/๔๓๐๖ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๒๒ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาข้อหาหรือปัญหากฎหมายสองข้อของกรมราชทัณฑ์ โดยมีข้อเท็จจริงว่า กรมราชทัณฑ์ได้รับรายงานจากเรือนจำกลางคลองไผ่ว่า เรือนจำฯ มีที่ดินอยู่ในความรับผิดชอบ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑๒๗,๗๘๕ ไร่ มีทรัพยากรป่าไม้มาก เรือนจำฯ ได้ตั้งเจ้าหน้าที่ออกตรวจตราปราบปรามผู้กระทำการลักลอบตัดไม้ในเขตที่ดินหวงห้ามแล้ว แต่การปราบปรามไม่ได้ผลเพราะเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ทราบว่ ตนมีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามแค่ไหน เพียงใด การออกตรวจจะขอกำลังเจ้าหน้าที่ตรวจหรือป่าไม้ร่วมไปด้วยทุกครั้งก็ทำไม่ได้ เพราะทางตำรวจและป่าไม้มีกำลังไม่เพียงพอที่จะไปร่วมในการออกตรวจตรา และเมื่อเจ้าหน้าที่เรือนจำไปพบผู้กระทำผิดจะมาแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการจับกุมก็อยู่ห่างไกล กว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึงผู้กระทำผิดก็หลบหนีไปก่อน เรือนจำกลางคลองไผ่จึงหารือมาว่า เมื่อเจ้าหน้าที่เรือนจำออกตรวจตราพบผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ในเขตที่ดินหวงห้าม เจ้าหน้าที่เรือนจำจะมีอำนาจจับกุมตรวจสอบได้แค่ไหน เพียงไร ซึ่งในเรื่องนี้ กรมราชทัณฑ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำย่อมไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการจับกุม ตรวจสอบบุคคลผู้กระทำผิดตามนัยเงื่อนไข มาตรา ๗๘ และมาตรา ๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ เพราะไม่มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความในมาตรา ๒ (๑๖) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่โดยเหตุที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินตำบลลาดบัวขาว อำเภोजันท์จังหวัดนครราชสีมา พุทธศักราช ๒๔๗๙ มาตรา ๓ ได้กำหนดให้ผู้บัญชาการเรือนจำภาคคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินตามพระราชกฤษฎีกานี้ และมาตรา ๔ ระบุว่า ที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งอยู่ภายในแนวเขตหวงห้าม คือระหว่างหมายเลข ๑ ถึง ๕ ตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าจับจอง ทักร้าง เข้าจัดทำหรือปลูกสร้างด้วยประการใด ๆ ในที่ดินนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ตั้งนั้น กรมราชทัณฑ์จึงใคร่ขอหารือว่า

๑. อำนาจในการหวงห้ามที่ดินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน ตำบลลาดบัวขาว อำเภोजันท์ จังหวัดนครราชสีมา พุทธศักราช ๒๔๗๙ นั้น จะหมายความรวมถึงอำนาจในการจับกุม ตรวจสอบผู้บุกรุกที่ดินในเขตหวงห้าม ผู้เข้าจับจอง ทักร้าง เข้าจัดทำหรือปลูกสร้างด้วยประการใด ๆ ในที่ดินนั้นโดยมิได้รับหนังสืออนุญาตและรวมถึงผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ในเขตที่ดินหวงห้ามด้วยหรือไม่ กล่าวคือเมื่อมีการกระทำผิดในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินจะมีอำนาจทำการจับกุม ตรวจสอบผู้กระทำผิดได้เอง

หรือไม่ หรือมีฐานะเป็นเพียงผู้เสียหาย ซึ่งจะต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น

๒. หากอำนาจในการหวงห้ามที่ดินตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ มิได้หมายความว่ารวมถึงอำนาจในการจับกุม ตรวจสอบแล้ว กรมราชทัณฑ์จะพิจารณาดำเนินการเพื่อกำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำกลางคลองไผ่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ เฉพาะในการดูแลรักษา ป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ในที่ดินหวงห้ามของเรือนจำกลางคลองไผ่ โดยอาศัยพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑๖) ประกอบมาตรา ๖๔ จะสามารถทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

สำหรับปัญหาประการแรกนั้น ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่ยังคงมีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินตามมาตรา ๓^๑ และมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินตำบลลาดบัวขาว อำเภอจันทิก จังหวัดนครราชสีมา พุทธศักราช ๒๔๗๙ อยู่ แม้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติแม่บทจะได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗^๓ ก็ตาม ทั้งนี้ เพราะมาตรา ๑๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ บัญญัติว่า ที่ดินซึ่งหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ นั้น ให้คงเป็นที่หวงห้ามต่อไป แต่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่ผู้มีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินดังกล่าวนี้ไม่มีอำนาจจับกุม ตรวจสอบผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้เองในฐานะเป็นเจ้าของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ทั้งนี้ เพราะอำนาจในการหวงห้ามที่ดินมิใช่อำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามความในมาตรา ๒ (๑๖)^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธี

^๑ มาตรา ๓ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำภาคคลองไผ่ จังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา

^๒ มาตรา ๔ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งอยู่ในแนวเขตหวงห้าม คือระหว่างหมายเลข ๑ ถึง ๕ ตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าจับจองหักร้าง เข้าจัดทำหรือปลูกสร้างด้วยประการใดๆ ในที่ดินนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่

^๓ มาตรา ๔ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ให้ยกเลิก

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘

^๔ มาตรา ๑๐ ที่ดินซึ่งได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ หรือตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับให้คงเป็นที่หวงห้ามต่อไป

^๕ มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

พิจารณาความอาญา อำนาจนี้ไม่เหมือนกับอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำหรือพิศดีในการตรวจตราป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังตลอดจนการหลบหนีและจับกุมเมื่อมีการกระทำผิดอาญาตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งเป็นอำนาจเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปรามตามความในมาตรา ๒ (๑๖) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่ในฐานะผู้เสียหายมีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือดำเนินการฟ้องร้องเพื่อขับไล่ผู้เข้าจับจอง หักร้าง เข้าจัดทำหรือปลูกสร้างในที่ดินนั้นโดยมิได้รับอนุญาต และรวมถึงผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ในเขตที่ดินหวงห้ามด้วย

สำหรับปัญหาประการที่สองนั้น เนื่องจากมาตรา ๔ (๑๖) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ บัญญัติว่า

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานป่าไม้ พนักงานป่าไม้ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้”

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงอาจแต่งตั้งข้าราชการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้ ในกรณีนี้ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่เป็นผู้มีอำนาจในการหวงห้ามที่ดินและใช้ที่ดินที่หวงห้ามเพื่อประโยชน์แก่การราชทัณฑ์ตามความในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินตำบลลาดบัวขาว อำเภอจันทัก จังหวัดนครราชสีมา พุทธศักราช ๒๔๗๙ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่และข้าราชการอื่นในเรือนจำกลางคลองไผ่จึงอาจได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้

(ลงชื่อ) ประเสริฐ นาสกุล

(นายประเสริฐ นาสกุล)

กรรมการร่างกฎหมายประจำ

รักษาราชการแทน รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤตจิกายน ๒๕๒๒

๑๗๑

๑๗๑

(๑๖) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า ถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพิศดีเจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม